

9.

Wartość spotkania z człowiekiem starszym

I. PROSPEKT WARTOŚCI

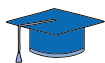
1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój emocjonalny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Podejmowanie dialogu międzypokoleniowego

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Umiejętność budowania relacji z człowiekiem starszym

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Obecność człowieka starszego w moim życiu.
- Obraz starości kreowany przez media.
- Na czym polega wymiana kultury między pokoleniami?

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Człowiekowi starszemu należy się szacunek.
- Starszy człowiek jest darem, a nie ciężarem¹.
- Starsi ludzie są nam potrzebni.
- Starsze pokolenie przekazuje młodszemu pokoleniu depozyt wiary, wiedzy i mądrości.

Zasady

- Staram się budować relacje z moimi dziadkami, nawet jeśli wymaga to ode mnie wysiłku.
- Mimo różnicy wieku, zabiegam o kontakt z osobami starszymi.
- Spotkanie ze starszym ubogaca mnie o doświadczenie i mądrość życiową.
- Okazuję szacunek moim dziadkom i innym osobom starszym.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Moja relacja ze starszymi osobami przekłada się na stosunek mojego dziecka do mnie.
- Nie należy izolować starszych osób od życia rodzinnego.
- Starsi ludzie odgrywają wielką rolę w procesie wychowania młodego pokolenia.

Zasady

- Sprzyjam budowaniu przyjaźni i miłości pomiędzy dzieckiem i dziadkami.
- Staram się angażować dziecko we wszelką pomoc dziadkom.
- Nie wstydzę się moich starszych rodziców.

¹ „Zwłaszcza w naszych czasach występuje paląca potrzeba, abyśmy stawali się bliźniami absolutnie każdego człowieka i czynnie pomagali mu, jeżeli pojawia się na naszej drodze, czy byłby to opuszczony przez wszystkich stary człowiek, niesprawiedliwie pogardzany robotnik cudzoziemski [...] czy też głodujący, który apeluje do naszego sumienia [...]”. KDK 27.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Szkoła nie powinna unikać zatrudniania osób starszych.
- Należy sprzyjać integracji i inicjować dialog międzypokoleniowy.
- Powinno się uwrażliwiać na obecność i wartość osoby starszej w życiu ucznia (np. na podstawie literatury, filmu).

Zasady

- Organizuję spotkania służące międzypokoleniowej wymianie wiedzy i doświadczenia.
- Przeprowadzam lekcje, do których niezbędne będą wiadomości zebrane wcześniej, podczas osobistego spotkania ucznia z osobą starszą (np. z dziadkami lub starszym sąsiadem, sąsiadką).
- Nauczyciele emeryci zapraszani są na spotkania okolicznościowe.
- Organizujemy wyjścia klasy do domów pomocy społecznej, np. z przedstawieniem.
- Szkoła organizuje spotkania rocznicowe, jubileusze dla absolwentów.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Uczniowie zastanawiają się na lekcji, w jaki sposób ich wiedza i umiejętności mogą pomóc osobom starszym. Może to być pomoc w obsłudze telefonu komórkowego, sprzętu elektronicznego, karty do bankomatu czy też pomoc w płaceniu rachunków przez Internet. Nauczyciel powinien zachęcić młodzież do aktywnego uczestniczenia w życiu dziadków.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Młodzi ludzie nie unikają kontaktów z osobami starszymi, chętnie dzielą się swoim doświadczeniem i wiedzą. Wykazują cierpliwość w spotkaniu ze swoimi dziadkami, potrafią ich wysłuchać i korzystają z ich życiowej mądrości. Relacje międzypokoleniowe są pogłębione i szczerze. Odwiedziny u dziadków to nie jest przykry obowiązek, ale cenny dar prawdziwego spotkania. W domu rodzinnym panuje atmosfera otwartości i dialogu, co sprzyja podtrzymywaniu naturalnych więzi międzypokoleniowych.

1.10. ZAGROŻENIA

Starsze osoby czują się samotne i zagubione, mimo że posiadają rodzinę. Relacje międzypokoleniowe są powierzchowne, konwencjonalne i interesowne. Starszych ludzi ocenia się pod kątem ich użyteczności. Nadmiernie korzysta się z pomocy dziadków, nie biorąc pod uwagę ich sił i stanu zdrowia. Młodzież ulega wpływom mediów, które promują obraz młodości i zdrowia jako jedynych pożądanych wartości, które nie przemijają.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

W dzisiejszym pędzącym świecie rodziny zapominają o seniorach: swoich matkach i ojcach, babkach i dziadkach. Zapracowani, zajęci nie mają czasu dla bliskich będących u kresu swojego życia. Jeśli są zamożni, oddają starszuchów do domów opieki, mając poczucie, że zapewniają im najwłaściwszą opiekę i godną starość. Jeśli nie mają środków na specjalistyczną pomoc, korzystają z opieki pielęgniarek środowiskowych, opiekunek z Domów Pomocy

Spółecznej. W jednym i drugim przypadku zdarza się jednak tak, że umyka to, co w życiu najważniejsze, również w życiu seniora: relacja i obecność. Nawet najlepsza opieka nie może zastąpić obecności najbliższych. To właśnie ją powinniśmy pielęgnować i o nią dbać, szczególnie w relacji do bliskich, którzy wkrótce mogą odejść.

Wystarczy rozejrzeć się wokół. Wśród nas żyje wielu samotnych starszych ludzi, potrzebujących pomocy w zwykłych codziennych sprawunkach. Czasem potrzeba naprawdę niewiele: zrobić zakupy, zapłacić rachunki, zaprowadzić do przychodni, zrealizować receptę czy wynieść śmieci.

Lekcja o wartościach płynących ze spotkania z człowiekiem starszym może uwrażliwić nas wszystkich: młodzież, wychowawców, nauczycieli i rodziców na potrzeby starszego pokolenia. Konsekwencją właściwego przepracowania lekcji będzie zaangażowanie się całej klasy lub rodziny w pomoc seniorowi ze swojego otoczenia.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Tytułowym bohaterem wiersza jest ojciec podmiotu lirycznego. Ojciec siedzi w bibliotece i czyta jedną z książek. Swoim wyglądem przypomina postać czarodzieja, ma wzorzystą szatę i wypowiada szeptem jakby zaklęcia. Traktuje książki z szacunkiem. Podmiot liryczny to dziecko, które obserwuje zachowanie swojego ojca wśród książek. Być może dziecko zna baśnie, a umiejętność czytania uznaje jako czary, które przenoszą w inny świat, dlatego porównuje ojca z czarodziejem... Na pewno dziecko czuje do ojca miłość, podziw i szacunek.

Wysokie czoło, a nad nim zwichrzone
Włosy, na które słońce z okna pada.
I ojciec jasną ma z puchu koronę,
Gdy wielką księgę przed sobą rozkłada.

Szata wzorzysta jak na czarodzieju,
Zaklęcia głosem przyciszonym mruczy.
Jakie są dziwne, co w księdze się dzieją,
Dowie się, kogo Bóg czarów nauczy.

C. Miłosz, *Ojciec w bibliotece*, cyt. za: A. Klimowicz, M. Derlukiewicz, *Nowe Słowa na start! Podręcznik do języka polskiego dla klasy piątej szkoły podstawowej*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2018, s. 109.

Na podstawie wiersza Czesława Miłosza można przeprowadzić w klasie lekcję na temat wartości jakie niesie ze sobą spotkanie z człowiekiem starszym: babcią, dziadkiem czy emerytowanym nauczycielem. Nauczyciel powinien wzbudzić w uczniach zainteresowanie i chęć obcowania z osobami starszymi. W ramach lekcji godziny wychowawczej klasa mogłaby odwiedzić Dom Pomocy Społecznej lub dom opieki. Występ artystyczny uczniów czy chociażby zwykła rozmowa z pewnością sprawiłyby radość seniorom.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

W rzeczywistości „życie osób starszych ułatwia nam zdanie sobie sprawy z hierarchii wartości ludzkich; ukazuje ciągłość pokoleń i wspaniale przedstawia wzajemną zależność ludu Bożego. Osoby starsze ponadto mają charyzmat przekraczania barier między pokoleniami, zanim one zaistnieją. [...]”.

FC 27.

Biblia ukazuje zwykle człowieka starego jako uosobienie kogoś, kto jest pełen mądrości i bojaźni Bożej (por. Syr 25,4-6). W tym sensie „dar” starości można by określić jako obecność w Kościele i społeczeństwie świadka tradycji wiary (por. Ps 44,2; Wj 12,26-27), nauczyciela życia (por. Syr 6,34; 8,11-12), krzewiciela miłości.

ChL 48.

Osoby starsze pomagają dostrzec „następstwo pokoleń”, poprzez „charyzmat zapewniania przedziałów między pokoleniami”. To właśnie dziadkowie często zapewniają przekazywanie wielkich wartości swoim wnukom, a „wiele osób może potwierdzić, że właśnie swoim dziadkom zawdzięcza wprowadzenie w życie chrześcijańskie”. Ich słowa, ich przytulenia lub sama ich obecność pomagają dzieciom w rozpoznaniu, że historia nie zaczyna się od nich, że są spadkobiercami długiej drogi oraz że trzeba respektować poprzedzające nas tło dziejowe.

AL 192.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

A żył w Jerozolimie człowiek, imieniem Symeon. Był to człowiek sprawiedliwy i pobożny, wyczekujący pociechy Izraela, a Duch Święty spoczywał na nim. Jemu Duch Święty objawił, że nie ujrzy śmierci, aż zobaczy Mesjasza Pańskiego. Z natchnienia więc Ducha przyszedł do świątyni. A gdy Rodzice wnosili Dzieciątka Jezus, aby postąpić z Nim według zwyczaju Prawa, on wziął Je w objęcia, błogosławił Boga i mówił: „Teraz, o Władco, pozwalasz odejść słudze Twemu w pokoju, według Twojego słowa. Bo moje oczy ujrzały Twoje zbawienie, któreś przygotował wobec wszystkich narodów: światło na oświecenie pogan i chwałę ludu Twego, Izraela”. A Jego Ojciec i Matka dziwili się temu, co o Nim mówiono. Symeon zaś błogosławił Ich i rzekł do Maryi, Matki Jego: „Oto Ten przeznaczony jest na upadek i na powstanie wielu w Izraelu, i na znak, któremu sprzeciwiać się będą. – a Twoją duszę miecz przeniknie – aby na jaw wyszły zamysły serc wielu”.

Łk 2,25-35;
por. Sdz 19,11-22;
Mk 8,1-8.

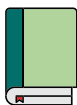

KKK 2186;
por. 1723; 2727.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Chrześcijanie dysponujący wolnym czasem powinni pamiętać o swoich braciach, którzy mają te same potrzeby i te same prawa, a którzy nie mogą odpoczywać z powodu ubóstwa i nędzy. W pobożności chrześcijańskiej niedziela jest tradycyjnie poświęcona na dobre uczynki i pokorne posługi względem ludzi chorych, kalekich i starszych. Chrześcijanie powinni także świętować niedzielę, oddając swojej rodzinie i bliskim czas i staranie, o które trudno w pozostałe dni tygodnia.

IV. LITERATURA

- Franciszek, *Posynodalna adh. «Amoris laetitia». O miłości w rodzinie*, Wydawnictwo M, Kraków 2016.
- Frąckowiak T., *O pedagogice nadziei. Fascynacje i asocjacje aksjologiczne*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2007.
- Jan Paweł II, *Adh. Christifideles laici*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 2, *Adhortacje*, Wydawnictwo M, Kraków 2006, s. 221-294.
- Jan Paweł II, *Adh. Familiaris consortio*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 2, *Adhortacje*, Wydawnictwo M, Kraków 2006, s. 69-132.
- Jan Paweł II, *Ludzie starsi są potrzebni. Przemówienie w czasie modlitwy Anioł Pański*, Castel Gandolfo, 25.07.1999, w: tegoż, *Anioł Pański z piórem Janem Pawłem II*, t. 7, 26 października 1997-15 października 2000, wyd. Libreria Editrice Vaticana, Watykan 2001, s. 220-221.
- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.
- Mickiewicz A., *Pan Tadeusz*, cyt. za: A. Klimowicz, M. Derlukiewicz, *Nowe Słowa na start! Podręcznik do języka polskiego dla klasy piątej szkoły podstawowej*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2018, s. 164-170.
- Miłosz C., *Ojciec w bibliotece*, cyt. za: A. Klimowicz, M. Derlukiewicz, *Nowe Słowa na start! Podręcznik do języka polskiego dla klasy piątej szkoły podstawowej*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2018, s. 109.
- Opieka i wychowanie tradycja i problemy współczesne*, red. D. Apanel, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2009.

- Osoby starsze w społeczeństwie społeczeństwo wobec osób starszych*, red. M. Makuch, D. Moroń, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2011.
- Papieska Rada ds. Świeckich, *Godność i posłannictwo ludzi starszych w Kościele i w świecie*, w: *Życie konsekrowane w trzecim wieku*, red. K. Wójtowicz, wyd. Alleluja, Kraków 2000, s. 104–169.
- Pawłowska J., *Nie odtrącaj mnie w starości. Poradnik dla osób opiekujących się ludźmi w podeszłym wieku*, wyd. Księgarnia Świętego Wojciecha, Poznań 2002.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia*, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Sobór Watykański II, *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym [Gaudium et spes]*, w: tegoż, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 526–606.
- Struzik Z., *Zeszyt o Bożej Opatrzności nr 12. Wartość i ważność wieku dojrzałego*, wyd. Instytut Papieża Jana Pawła II, Warszawa 2019.
- Struzik Z., *Zeszyt o Bożej Opatrzności nr 5. Wartość i godność rodziny w nauczaniu Jana Pawła II*, wyd. Instytut Papieża Jana Pawła II, Warszawa 2017.
- Twain M., *Przypadki Tomka Sawyer*, tłum. M. Kędroń, B. Ludwiczak, wyd. Greg, Kraków 2016.
- Wrzesień W., *Jednostka rodzina pokolenie. Studium relacji międzypokoleniowych w rodzinie*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2003.

FILM EDUKACYJNY

Wartość spotkania z człowiekiem starszym

<https://youtu.be/D3dsciYqsgQ>

